12.11.2024

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
SvT@eduskunta.fi

HE 129/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja lääkelain muuttamisesta sekä sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin kumoamisesta

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa. KKV on antanut esitysluonnoksesta lausunnon[1] elokuussa 2024. Tämä valiokunnalle annettava lausunto tiivistää kyseisen lausunnon keskeisimmät huomiot.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto kannattaa yleisesti lääkehuoltojärjestelmän muutoksia, jotka vähentävät kuluttajien lääkekustannuksia vaarantamatta kuitenkaan lääketurvallisuutta tai lääkkeiden saatavuutta.

Lähtökohtaisesti KKV kannattaa lääkkeiden tukkuhintojen alentamista. Tukkuhintojen alentaminen on suoraviivaisin tapa vaikuttaa lääkekustannuksiin. Tukkuhintoihin tehtäviin muutoksiin liittyy myös mahdollisuus siihen, että muutoksilla on vaikutuksia markkinoille tulon kannustimiin ja kilpailuolosuhteisiin. Vaikka nyt tehtävää muutosta voidaan pitää verrattain pienenä, KKV katsoo, että vastaisuudessa tukkuhintaleikkauksien yhteydessä olisi selvitettävä seikkaperäisesti se, kuinka paljon tukkuhintoja on mahdollista leikata lisää ilman kielteisiä vaikutuksia markkinoille tulon kannustimiin ja lääkkeiden saatavuuteen. KKV huomauttaa, että nyt toteutettava tukkuhintaleikkaus osuu päällekkäin jo aiemmin toteutettujen säästötoimenpiteiden kanssa. Tämä hankaloittaa yksittäisten toimien jälkikäteisvaikutusarviointia.

KKV pitää myös kannatettavana, että apteekkien varastointi- ja hintaneuvontavelvoitetta täsmennetään niin, että apteekin on pidettävä varastossaan edullisimpia lääkkeitä ja lääkemääräyksellä määrättävien lääkkeiden osalta asiakkaalle on tarjottava halvinta vaihtokelpoista vaihtoehtoa. Nämä muutokset parantavat asiakkaan mahdollisuuksia saada halvin vaihtokelpoinen lääke jo ensimmäisellä apteekkikäynnillään. Tämän ohella ehdotettujen toimien voidaan olettaa myös edesauttavan lääkevalmistajien välistä hintakilpailua, kun muita edullisempi hinnoittelu takaa pääsyn apteekkien varastoihin ja asiakkaille tarjottavaksi.

[1] Asia: VN/36545/2023 | STM120:00/2023; KKV:n diaarinro KKV/744/03.02/2024

Esitysluonnoksesta yllä olevaa velvoitetta on edelleen tarkennettu niin, että apteekin tulisi tarjota *tosiasiallisesti* edullisinta lääkettä silloin kun lääke toimitetaan lääkemääräyksellä. Tätä voidaan pitää sinänsä tarpeellisena täsmennyksenä, jonka voidaan selvemmin ymmärtää viittaavan markkinoiden tosiasiallisesti halvimpaan valmisteeseen, ei apteekin varastossa olevaan edullisimpaan valmisteeseen. Toki tämäkään täsmennys ei takaa, että asiakkaalla olisi välitön mahdollisuus hankkia tätä edullisinta valmistetta sillä käytännössä apteekin senhetkinen lääkevarasto voi ohjata asiakkaan valintaa. Tämän ohella KKV edelleen toteaa, että käytännön toimia, joilla hintaneuvontavelvoitteen toteutuminen varmistetaan, ei esityksessä kuvata.

Lopuksi KKV huomauttaa, että esityksen toimet eivät oleellisilta osin kuitenkaan muuta lääke- ja apteekkimarkkinoiden kilpailuolosuhteita ja rakenteita.

Antti Saastamoinen
johtava ekonomisti

Sähköisesti allekirjoitettu - Elektroniskt underskriven - Digitally signed
Saastamoinen Antti, Vaikutusarviointi 3, 11.11.2024 10:44